

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

Lp Marion Rummo
Sotsiaalministeerium
info@sm.ee

Teie 12.03.2025 nr 4.2-1/619-2

Meie 09.04.2025 nr 2.2.-1/25/19-2

Lp Ulla Saar
Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium
info@mkm.ee

Puuduste kõrvaldamiseks tähtaja määramine

Andmekaitse Inspeksiooni (AKI) menetluses on Sotsiaalministeeriumi ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi taotlus uuringus „Eesti EUROMOD-i andmete kasutamine“ isikuandmete töötlemiseks andmesubjekti nõusolekuta.

Tutvunud teie taotlusega, palun taotlust täiendada vastavalt alljärgnevale:

1. IKS § 6 lg 5 kohaselt loetakse teadusuuringuks ka täidesaatva riigivõimu analüüsid ja uuringud, mis tehakse poliitika kujundamise eesmärgil. Andmekaitse Inspeksioon kontrollib enne nimetatud isikuandmete töötlemise algust IKS §-s 6 sätestatud tingimuste täitmist, välja arvatud juhul, kui poliitika kujundamiseks tehtava uuringu eesmärgid ja isikuandmete töötlemise ulatus tulenevad õigusaktist.
IKS § 6 lg 3 järgi on teadus- või ajaloouringu või riikliku statistika vajadusteks andmesubjekti nõusolekuta tema kohta käivate andmete töötlemine andmesubjekti tuvastamist võimaldaval kujul muu hulgas lubatud üksnes juhul, kui pärast tuvastamist võimaldavate andmete eemaldamist ei ole andmetöötlemise eesmärgid enam saavutatavad või neid oleks ebamõistlikult raske saavutada.
AKI-le esitatud taotluses on ministeeriumid välja toonud, et luba taotletakse Eesti EUROMOD-i pseudonüümitud registripõhiste mikroandmete kasutamiseks, mis on kättesaadavad perioodi 2019-2023 kohta. Lisaks sellele etteulatuvalt ka perioodi 2024-2030 kohta sama statistikatöö raames Statistikaameti poolt kokku pandavale andmestikule. Ligipääs Eesti EUROMOD-i andmestikule võimaldab SoMil ja MKMil kasutada EUROMOD-i mudelit Eesti poliitikareegleid arvestades. Statistikaameti poolt kokku pandud Eesti EUROMOD-i pseudonüümitud registriandmete töötlemise eesmärk EUROMOD-i mudelit kasutades, on hinnata erinevate SOMi ja MKMi poliitikameetmete mõju (ex ante) elanikele ja leibkondadele, nende majanduslikule toimetulekule, vaesusele, ebavõrdsusele, töötamise stiimulitele (arvutuslikud näitajad iseloomustamaks, kas ja mil määral toetuse/hüvitise saamine või mittesaamine võib mõjutada nende otsust töötada või töökoormust suurendada) ja seeläbi ka riigieelarvele. Samuti teha alternatiivide analüüsi

ning läbi viia meetmete järelanalüüse (ex post). Eesti EUROMOD-i alusel saadud uuringutulemused annavad usaldusväärseid ja kvaliteetseid teadmisi, mis võivad olla aluseks teadmispõhise poliitika sõnastamisele ja rakendamisele, parandada paljude inimeste elukvaliteeti ning suurendada sotsiaalteenuste ja tööturupoliitikate tõhusust. Eesti EUROMOD-i jaoks kokkupanud pseudonüümitud registriandmete kasutamine on SoMi ja MKMi teenistujatele oluline tõhusate ja täpsete poliitikameetmete mõju hinnangute koostamiseks.

Isiku nõusolekuta tema isikuandmete töötlemise lubatavuse hindamiseks kooskõlas IKS §-s 6 sätestatud nõuetele poliitika kujundamise eesmärgil läbiviidavas uuringus peab taotlusest nähtuma ajaliselt ja esemeliselt selgelt piiritletud uuringu eesmärk. Antud juhul ei ole Teie taotluse põhjal andmetöötluse õiguspärasusele võimalik hinnangut anda, kuna taotluses ei ole konkreetset uuringu läbiviimise eesmärki välja toodud, vaid on kirjeldatud üldiselt vajadust ministeeriumite valitsemisala poliitikameetmete hindamiseks. Samuti ei pea AKI võimalikuks uuringu kooskõlastamist etteulatuvalt. Iga konkreetset eesmärgil läbiviidav uuring tuleb AKI-ga eraldi kooskõlastada.

2. Taotluse andmetel on taotlus samaaegselt esitatud Sotsiaalministeeriumi sotsiaalteaduslike rakendusuuringu eetikakomiteele. Kui olete eetikakomitee otsuse saanud, palun edastage see inspeksioonile.
3. Taotluse punkti 11 kohaselt andmesubjekte nende isikuandmete töötlemisest ei teavitata, kuivõrd teavitamine ei ole võimalik, kuna kasutatakse riikliku statistikatöö raames kogutud andmeid, andmesubjektid ei ole andmetöötlejale tuvastatavad ning läbi viidud uuringud avaldatakse ministeeriumite kodulehtedel.

Isikuandmete kaitse üldmääruse üheks oluliseks põhimõtteks on läbipaistvuse põhimõte. Läbipaistvuse tagamiseks tuleb andmesubjekte isikuandmete töötlemisest teavitada vastavalt IKÜM artiklitele 12 – 14 konkreetset selles uuringus toimuvast andmetöötlusest. Märgin, et taotluses välja toodud viited ministeeriumite läbi viidud uuringutele ja Statistikaameti üldistele andmekaitsetingimustele seda ei kajasta. Üldmäärus küll kehtestab ka andmesubjektide teavitamata jätmise alused, kuid neid saab rakendada pigem erandlikel asjaoludel. Antud taotluses ei nähtu selliseid erandlikke asjaolusid, mis takistavad isikute teavitamist. Teavitada on võimalik läbi (sotsiaal)meedia, ministeeriumi vm asutuse kodulehe kaudu vms viisil iga konkreetse uuringu raames toimuvast andmetöötlusest. Seega palun kaaluda andmesubjekti teavitamise võimalusi ja vastavalt sellele taotlust täiendada. Kui leiate, et isegi ka üldine andmesubjektide teavitamine võimalikuks ei osutu, palun seda otsust põhjendada.

4. Palun esitada andmekaitsealane mõjuhindang või kui seda ei ole koostatud või ei koostata, siis palun seda otsust põhjendada, arvestades isikuandmete kaitse üldmääruse¹ (IKÜM) artiklis 35 sätestatuga. Taotluse punktist 9 nähtuvalt on uuringu valimiks, kelle andmeid töödeldakse, kogu Eesti püsielanikkond. Statistikaameti andmetel on Eesti elanike arv 2025.a alguse seisuga 1 369 285 isikut². Andmetöötleja kavandab kõigi valimisse kuuluvate isikute andmete, sh eriliigiliste isikuandmete süstemaatilist ja ulatuslikku töötlemist. IKÜM art 35 lg 1 kohaselt peab isikuandmete vastutav töötleja hindama enne isikuandmete töötlemist kavandatavate isikuandmete töötlemise toimingute mõju isikuandmete kaitsele, kui isikuandmete töötlemise laadi, ulatust, konteksti ja eesmäärke arvesse võttes tekib tõenäoliselt füüsiliste isikute õigustele ja vabadustele suur oht. IKÜM art 35 lg 3 loetleb olukorrad, millal andmekaitsealase mõjuhindangu tegemine on nõutav, mh on hinnangu koostamine kohustuslik, kui toimub füüsiliste isiklike aspektide süstemaatiline ja ulatuslik hindamine, mis põhineb automaatsel isikuandmete töötlemisel,

¹ [Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus \(EL\) 2016/679](#), 27. aprill 2016, füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta

² [Rahvaarv | Statistikaamet](#)

sealhulgas profiilianalüüsil, ja millel põhinevad otsused, millel on füüsilise isiku jaoks õiguslikud tagajärjed või mis samaväärselt mõjutavad oluliselt füüsilist isikut, samuti ka eriliigiliste isikuandmete ulatuslik töötlemine.

Inspektsiooni koostatud isikuandmete töötaja üldjuhendis³ on selgitatud, mis on süstemaatiline ja ulatuslik andmetöötlus. Samuti on toodud näiteid suure ohu kohta. Juhendis on viidatud suunistele⁴, mis käsitlevad andmekaitsealast mõjuhinnangut. Olemasolevast teabest lähtuvalt palun hinnata, kas käesoleval juhul on mõjuhinnangu koostamine vajalik ja kui on, siis palun see koostada. Kui mitte, siis palun tuua esile sellekohased kaalutlused.

Palun esimesel võimalusel, kuid hiljemalt **21.04.2025** taotluses esinevad puudused kõrvaldada ning täpsustused taotlusvormile sisse viia. Muudatused palun algtekstist eristada. Vastus palun saata aadressil info@aki.ee.

Käesolevas kirjas on toodud esialgsed tähelepanekud, millele on punktis 1 toodud märkust arvestades võimalik tähelepanu juhtida. Tervikuna saab inspektsioon taotluse läbi vaadata pärast puuduste kõrvaldamist. Tähtajaks puuduste kõrvaldamata jätmise korral võib AKI vastavalt haldusmenetluse seaduse § 15 lõikele 3 jätta taotluse läbi vaatamata.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Anu Suviste
jurist
peadirektori volitusel

³ <https://www.aki.ee/isikuandmed/juhendid/isikuandmete-tootleja-uldjuhend>

⁴ <https://ec.europa.eu/newsroom/article29/items/611236>